

SĂMĂNĂTORUL

REVISTĂ LITERARĂ SĂPTĂMÎNALĂ

Redacția Strada Buzzești 42 Administrația Strada Regală, 6. BUCUREȘTI	Director: N. IORGA Redactori: { St. O. Iosif, M. Sadoveanu și I. Scurtu.	ABONAMENTUL ANUAL În țară . . . 10 lei În străinătate 12 »

D carte de filosofie politică a unui Român

Până mai dăunăzi erau foarte puține și foarte slabe cărțile menite să vorbească străinătății, care poate hotărî, punctul nostru de vedere în deosebite chestii mari care ne ating. Din cînd în cînd cite un student în străinătate, cite un diletant arăta pe scurt și mai mult superficial părerile sale, care nu priviau și pe alții. De la «Replica» ardeleană și de la marea lucrare sistematică, deplină și rece a d-lui Brote n'a apărut în limbă străină și pentru străini nici-un studiu mai întins și mai solid care să vie de la un Român pentru susținerea intereselor noastre.

N'avem altfel nici-o carte de oarecare proporții care să arate rostul și dorințele fraților noștri din Basarabia. Nicăiri nu și-au arătat într-o formă mai încăpătoare și mai hotărîită Bucoveninii suferințele și așteptările lor. Unde avem noi, în limbile francesă, germană, englesă, lucrări asupra Macedoniei, căreia totuși pare că i se acordă de o bucată de vreme atîta interes, care să poată sta alături cu acelea pe care le-au scris dușmanii noștri de rasă din acele părți? De la d. Brote încoace nu s'a adaus cu privire la Ardeleni nimic de o adevărată însemnătate la informația europeană.

Odată era altfel. Ce bogată literatură de broșuri, de articole de revistă, de traduceri din literatura noastră, de studii istorice scrise în alte limbă pentru ca să fim cunoscuți în lume, nu s'a revărsat asupra întregului public politic european între 1850 și 1870! Atunci nu scria un tînăr doritor de notorietate, un străin pripășit pe la noi, care ne măgulește fără a ne iubi, nu scria oaspeți pe mîncare și băutură, ale căror simpatii pentru «nobilul popor român» țin tocmai atîta, cît și mîncarea din farfurie. Autorii broșurilor și cercetărilor mai întinse erau din cei mai buni represintanți ai generației tinere, care lupta pentru viitorul național, de la Brătianu până la Ion Ghica, fără a pomeni pe cite un Eliade, care avea mai mult grija faimei sale.

Nu sînt printre aceia cari cred că prin astfel de publicații se poate schimba situația noastră astăzi, că ni se poate limpezi prin ele o cale împiedecată și tulbure.

Prin anul 1850 se scriau broșurile lui Brătianu și celorlalți cu credința îndreptățită că ele vor aduce schimbarea lucrurilor în folosul nostru. În acele timpuri romantice, opiniunea publică avea în unele privinți drepturi pe care le-a pierdut de atunci. Astăzi alte motive și alte puncte de vedere sînt acelea cari hotărăsc viața și acțiunea statelor. Cu cea mai strălucită broșură de polemică și cu cea mai bogată carte de informațiuni nu căpătăm noi, totuși, drepturile pe care singură mîna noastră luptătoare le-ar putea impune și pe care această mîna nu-i încă destul de puternică pentru a le reclama și apăra.

Intr'o epocă de realism, care n'are ochi pentru dreptatea desăvîrșită, nu scrisul nostru pentru străini, ci scrisul nostru pentru ai noștri, acela care formează o conștiință națională și provoacă sentimentele naționale, acela care trezește, organizează și îndreaptă energia, acela singur ne poate mîntui.

Totuși un oare-care rost a rămas opiniei publice care nu mai trencează și hotărăște. Pe de o parte, oamenii de stat, cabinetele europene, ziarele cu înrîurire trebuie să aibă și de la noi o informațiune bună în sensul nostru care este de cele mai multe ori și sensul adevărului; trebuie să opunem dușmanilor noștri și în această privință armele noastre legitime și drepte.

Dacă tinerii cari aștern pe hîrtie franțuzește sau nemțește dorinți sentimentale ajută mai mult cariera lor de cit mersul nostru, altfel este cu acei cari, studiind pe deplin un subiect în legătură cu viața romînească, îl expun sistematic și hotărît, cu toată știința și toată conștiința, într'o limbă europeană.

Așa se întîmplă astăzi cu d. Aurel C. Popovici, care a trezit mișcare în cercurile ziaristilor și cugetătorilor politici și poate chiar ceva luare aminte în lumea mai puțin impresionabilă a oamenilor politici din deosebitele țări, prin cartea sa «Statele Unite ale Austriei Mari», apărută la Leipzig cîte-va săptămîni în urmă.

D. Popovici este acela care a scris Replica, cel mai însemnat, mai trainic și mai luminos din produsele literare cari au isvorit din mișcarea de acum 10 ani a Romînilor din Ungaria în potriua unei anumite apăsări.

Îndată după aceasta d. Popovici a trebuit să treacă la noi. Viața sa aici poate servi drept exemplu tuturor Romînilor din alte părți cari ajung să se așeze pe pămîntul acesta slobod al Romîniei.

D. Popovici n'a bătut monedă din jertfele și perderile îndurate de

dînsul dincolo pentru izbînda cauzei neamului; n'a cerut împămîntenirea, păstrîndu-se pentru Ardealul său. Nu s'a perdut în mulțimea oamenilor cari se înșiră, nume vii, suflete moarte în catastihurile de robie ale cluburilor; n'a vînat nici o situațiune de bani, nici o situațiune de glorioasă în viața noastră de aici. A avut puterea de a trăi acești zece ani de zile, cari i-au desăvîrșit ființa, dîndu-î o și mai mare bărbăție și putere de a înfrunta, munciind, ca profesor, în împrejurări foarte obositoare și grele, ca profesor la școale particulare, unde și-a înțeles menirea cu totul altfel de cum și-o înțeleg dătătorii de note ieftine obișnuiți pe acolo.

Dacă a făcut un moment gazetărie, a făcut-o pentru neam, și nu pentru vre-un partid, și de sigur că în dezvoltarea ideii și sentimentului românesc, «România Jună» a lui, care a dispărut repede, nefiind venită la ceasul ei, a făcut, cu toată înfringerea sa, mai mult decît o sută de gazete biruitoare, pentru că n'a solicitat publicul lingușindu-l sau n'a solicitat partidele mîinînd la moara lor apa din largul traiului nostru întreg.

În acest timp de migăloasă muncă nerăsplătită d. Popovici n'a pierdut nici-o clipă din vedere preocupăția cea mare a vieții sale: *chestiunea românească, pentru care și nu prin care*, ca atîția alții, el trăiește. A cetit necontentit în toate literaturile și în toate ramurile, cu gîndul că aceasta mai ajută și ultimul scop al cugetării și acțiunii sale. Până și în cetirile sale de fiecare zi el și-a însemnat totdeauna tot ce a putut să aibă de aproape sau de departe o legătură cu aceste mari probleme de viață ale neamului nostru. Astfel, cînd a venit momentul cel mai potrivit pentru a se putea vorbi din partea noastră, d-sa își avea cartea gata, rămînea numai să o coboare pe hirtie cu toate informațiunile ei și cu toate soluțiunile pregătite și urmărite de mai de demult.

Față de «Statele Unite ale Austriei Mari» pot fi multe puncte de vedere; unii pot zice: ce ni e nouă Austria Mare, Mică sau Mijlocie? Am gustat în de ajuns și nu mai putem primi nici din paharul de argint curat al naționalismului celui mai sincer, precum este al d-lui A. Popovici. Alții pot zice: dacă este vorba să nu fim cum am dori, de ce să mai schimbăm și să punem capul nostru sănătos supt alte evanghelii? Activiștii sînt slobozi să creadă că în cercul de astăzi pot lupta mai bine decît în cercul de mine.

Cum se vede, sînt multe feluri de a judeca o carte din punctul de vedere al tendințelor sale, oglindite în chiar titlul celei de față, și, dacă nu se poate răspinge cu totul părerea d-lui Popovici, are totuși dreptate și acela care crede că, odată ce se vede că nu putem

trăi, este tot una dacă ne înecăm în lac sau dacă ne înecăm în fântână.

Întimplările din ultimele zile: înțelegerea între Don Quichoții coaliției și alcazii de la Viena, par chiar a smulge cărții d-lui Popovici acel interes practic, acel folos momentan care a contribuit fără îndoială la succesul ei. Dar într'o revistă literară și culturală, pentru altceva decît pentru aplicațiunile lor materiale trebuie să se judece cărțile și, în afară de această aplicație, «Statele Unite ale Austriei Mari» are o îndoită însemnătate care nu se poate înlătura prin telegramele nepălăcute nouă care sosesc astăzi și pot sosi mine, și nici prin părerea fiecăruia asupra scopului politic, asupra programului de viitor căruia îi servește propaganda acestei puternice cărți. Anume: nicăeri nu va găsi cineva adunate cu atîta străduință, informațiuni așa de felurite, așa de cu gust puse la o parte, ca în volumul de acum al cugetătorului politic ardelean. O astfel de lucrare poate sluji de temeiū unei literaturi polemice întregi, pe acest teren. În al doilea rînd, este atîta putere de a frămînta acest mare subiect, de a rîndui și folosi atîtea știri de atîtea feluri, culese din atîtea locuri, este atîta energie de stil, care arată un scriitor de chemare, încît aceste însușiri, care au cîștigat d-lui Popovici stima străinilor și chiar a dușmanilor sistemului și teoriei sale, trebuie să-î asigure recunoștința noastră fiindcă s'a impus astfel încă un nume românesc atenției publicului celui mare al Europei.

În literatura noastră, această carte, scrisă în nemțește, va rămînea, ca atîtea altele redactate iarăși în limbă străină, ca o valoare colaterală, ca un mijloc de lămurire subsidiară, care trebuie ținut în seamă pentru a înțelege înnaintarea culturii noastre și dezvoltarea cugetărei românești în epoca modernă.

Traducerea în românește pe care d. Popovici o poate înțelege ca o datorie, nu e de prisos, dar nu va aduce pe departe aceleași foloase pe care le-a adus originalul german. Și pentru acest original se cuvine să-î mulțămim.

N. IORGA.

CUGETĂRI

Unii ar lăuda și pe *independentul* care bate pe tată-său și pe maică-sa.

*

Ticăloșește-te cu totul și vei deveni neatacabil din partea oamenilor cinstiți.

X.

ÎNCHINĂRE-IAȘULUI ¹.

Cetate senină a vechei mării,
 Păzită de rodnice dealuri,
 De unde porniră atitea simțiri
 Mărețe și mari idealuri,
 Spre tine-avintăm ale noastre priviri,
 Și vin amintirile 'n valuri
 Din negre clopotniți, din mari mănăstiri,
 Din vechi cetățui și portaluri.

Pling clopote 'n vint și ne chiamă cu glas
 Adinc de dojană și-alarmă,
 Și ele ne spun că din ce-a mai rămas
 Cu fiecă piatră se farmă
 O parte din noi, și nu-î timp de popas,
 Nici nu mai e vreme să doarmă
 Acuma acel ce mai are un glas, —
 Și-o mână s'aleagă o armă.

De-aceia venim de departe acum
 Atrăși de duioasa chemare,
 Venim să vedem de măi arde supt scrum
 O flacăra 'n sfintele-altare,
 Să-i dăm iar puteri, s'o aprindem oricum,
 S'arunce iar vremilor zare —
 Venim după raza căzută în drum
 Pe urma lui Ștefan-cel-Mare!

De-aceia strigăm către toți fiii tăi,
 Cetate străveche și dragă,
 S'apuce din nou părăsitele căi
 Cu care trecutul ne leagă;
 Ca 'n vremi de restriște, când buciumu 'n vâi
 Trezea a strămoșilor vlagă,
 Să 'ncingă, drept veghe, c'un briu de vâpăi
 Năprasnic moșia întreagă!

ȘT. O. IOSIF și D. ANGHEL.

¹ Cetită în Șezătoarea de la Teatrul Național din Iași, în ziua de 26 Mart.

CLIP E

În rumeneala asfințitului scatiul lui Mihăiță cîntă ușurel în gușă. În boamba de sticlă albastră, din mijlocul grădiniței, se văd mici ca niște jucării: căsuța albă în perdelele verzi de ederă, cu cucoana Aglaia, în capot vioriū, în cerdac, cetind o carte, și Mihăiță și Margareta alergînd, printre straturi, după Fideluț.

Împrejur e liniște ca într'o săhăstrie.

În grădiniță, din straturile împrejmuite cu petre văruițe, se înalță stînjineî liliachiū, ca niște flăcări de spirt, și crini albi, ca niște potire de marmură în care ard, parcă, luminiți de aur.

Cucoana Aglaia ridică capul, peptănat frumos, cu părul negru, lins pe tîmpe :

«Mihăiță, nu ți-ai învățat încă lecțiile, Mihăiță... Să știū cã dacã nu înveți, nu-ți cumpăr alune...»

— Iaca-învăț mamă, strigă Mihăiță luînd abecedarul din iarbă. Și așezîndu-se pe un scăunaș, în cerdac, începu cu glas tare, cîntător, cu obrajiî îmbujorați de fugă:

«I, n : in ; o, m : om...»

Prichindelul de Margareta dă fuga și scoate, din ghiozdanul atirnat de-un cui, aritmetica lui Mihăiță, și așezîndu-se lingă cucoana Aglaia începu și ea, foarte serioasă, cu glas subțirel, ținînd cartea pe dos:

«I, n : in ; o, m : om...»

Și din cînd în cînd ridică ochișorii albaștri ca două flori de in :

«Asa-î, mamă, că Țuțu stie bine lecția... Asa-î ?»

— Știe, știe, draga maicăi, cuvîntează, cu glas melodios, cucoana Aglaia trecîndu-î o mină prin cîrlionții aurii.

— Si-î cuminte Țuțu, mamă, asa-î ?

— Cuminte-cuminte !

— Si mamă, are să-î cumpere lui alune americane...

— Are să-î cumpere, mamă, are să-î cumpere...»

Și Țuțu își pleacă ochișorii și-și înalță iar glasul subțirel :

«I, n : in, o, m : om...»

Cățelul alb ca zăpada, cu două pete castanii pe cap, ca două benzi linse de păr, stă tolănit la doi pași și-și ațîntește ochii negri, ca două picături de păcură, cînd la Margareta, cînd la Mihăiță. Scatiul ciripește ușurel în melancolia asfințitului. Mirezmele crinilor umplu pălimarul bătrîn; iar mirosul stînjineelor străbate, arare, abia pri-ceput, ca parfumul unor vechi scrisori de dragoste. Și cucoana Aglaia

întoarce, încet, gânditoare, filele vechi, înnegrite de castele singuratece, de oameni cu pălării uriașe și mantii lungi.

«Gata ! am învățat mamă, strigă Mihăiță sărind de pe scăunaș; uite, na, i, n : in ; o, m : om...

— Si Țuțu, mamițico, si Țuțu stie : i, n : in ; o, m : om.

— Da, da și el știe, dragul maicăi, și el, vin să-î sărute maica ochișorii...»

Mihăiță se repede în grădiniță, Țuțu după el și Fideluț după Țuțu; se învârtesc în jurul straturilor cu larmă mare :

«Prinde-l, Margareto, prinde-l...» strigă Mihăiță aținînd calea cățelului.

Fideluț se ferește în lături și face o roată mare, lătrînd ascuțit și fluturîndu-și urechile; se oprește, o clipă, la pîndă, la capătul unui strat, și iar prinde a alerga voios, cu limba roșie — afară, într'un nou raș luminos de pulbere. Deodată Mihăiță se pitește jos ca o broască, sare și-l prinde :

«St, cuminte, cuminte, că te bat tilharule...

— Cuminte, Fideluț, că-ți dă Țuțu bătae...

— Sluj, sluj, frumos, țipă Mihăiță răstîndu-se cu palma la el.

Fideluț rămîne smîrnă, în două labe, privindu-l țîntă, trist, cu ochii lui lucitori.

«Să stai așa frumos!» strigă Mihăiță, și aleargă într'un suflet în casă.

Cățelul, cînd văzu dinnaintea lui numai mînușita grăsulie a lui Țuțu, se lăsă în patru labe, și Margareta începu a țipa subțirel, supărată foc :

«Sluz, sluz, va Țuțu, Țuțu va...»

Și deodată își duse mînușile la ochișori și începu a plînge cu glas mare :

«Fideluț, nu va mamițico...

— Sluj, jigodie, țipă cucoana Aglaia din cerdac.

— Dă-dăăă, il amenință Țuțu printre lacrimi.

— Stai, că-ți dau eu ție, tilharule...» strigă Mihăiță înfățișîndu-se c-o chivără mică de hirtie.

Cățelul se ridică, cuminte, în două labe. Mihăiță îi așeză, frumos, chivăra în cap. Și fetița începu a rîde, cu două gropiți în obrăjorii înfloriți, și-a bate din palme cu căpșorul pe spate.

«Vin aici Fideluț...» se răstește Mihăiță depărtîndu-se.

Și cățelul începu a pași mărunt după el, în două labe, cu chivăra pe ceafă.

«Frumos, frumos...» strigă voios Mihăiță, pășind îndărăt, cu minile întinse înaintea, aplecat spre cățel.

— *Fumos, dă-dăăă, Țuțu va...*» ciripește fetița cu ochișorii licăritori. Iar cucoana Aglaia îi privește zimbând fericită de după perdeaua verde de ederă.

La capătul ulicioarei, în pulbera aurie a asfințitului, se arată un moșneag mititel cu două coșuri, strigînd trăgănat pe nas:

«Smochine, nohot, strafide... Alune americanee...»

Margareta și cu Mihăiță aleargă la cucoana Aglaia:

«Moș Andrei mamă, moș Andrei... Dă-ne cincî parale să ne luăm alune americane...»

— Dă-î lui Țuțu, mamițico, *sinsi palale*.

— Smochine, nohot, strafide... Alune americanee...» strigă moș Andrei, tirindu-și papucii vechi pe ulicioara plină de praf, și trage cu coada ochilor spre cerdac.

Cucoana Aglaia pune cartea pe parmaclic, intră în casă și le-aduce un pitac de cincî, și Mihăiță, Margareta și cu Fideluț alearcă, voioși la porțiță:

«Mos Andii...»

— Moș Andrei...

— Sluga Dumneavoastră, glăsuieste moș Andrei scoțindu-și pălăria pleoștită, și își așează coșurile dinnaintea porțiții.

— De cincî parale alune americane moșule...»

— Vă dă moșu la amindoî, vă dă...»

Și moș Andrei umple cu virf un păhăruț alb și-l răstoarnă în rochița vișinie a lui Țuțu, apoi altul în buzunarul lui Mihăiță:

«Cocoșei moșului, cocoșei, ia să le mai dea moșul ceva bun...»

Și le întinde, c'un zîmbet luminos pe fața zbircită, cite o smochină. Apoi își iea coșurile pe-un umăr, își scote iar pălăria:

«Sluga dumneavoastră...»

Și pornește tirindu-și încet papucii și strigîndu-și trăgănat marfa, în melancolia asfințitului.

Țuțu și cu Mihăiță dau fuga în cerdac, și, așezîndu-se cumînți pe cele două scăunașe, în umbra perdelelor de ederă, prind a-și curăți și-ași ronțai fericiți alunele; și din cînd în cînd dau cățelului care le stă sluj înaintea și se uită cînd la unul cînd la altul cu ochii lui umezi, așteptîndu-și partea.

ÎN NOAPTE

I.

E liniște în zările trudite
 Și pace'n taina apelor adincă...
 Doar cintecele serii nemplinite
 Genind amurgul mai răsună încă
 Supt nesfirșita cerului mărire,
 Chemînd mereu din zările'nnoptate
 A stelelor puternică oștire
 Ca să cuprind'a bolților cetate...

Și iată pogorînd pe căi albastre
 Crăiasa nopții albă și senină,
 În mijlocul alaiului de astre
 Împarte-a sale daruri de lumină,
 Pămîntului dînd bine-cuvîntare
 Și apelor poruncă de odihnă —
 Iar mila ei de raze sclipitoare
 Sporește visătoarea firii tihnă.

*

Dar marea pururi mistuînd o taină,
 Sunînd din valuri, spumegînd s'avîntă,
 Și ogîndînd avuta bolții haină
 În liniștirea nopții tot mai cîntă...

II.

Ades în noapte vezi la fața mării
 Cum stropi de apă ies sclipînd din unde,
 Cutreieră o clipă dunga zării,
 Și cum în urmă pier, fără'a ști unde.

Și-atunci în largul apelor cuprins
 S'aud chemări și nume dragi de astre,
 Căci stropii și-amintesc că s'aū desprins
 Din norii înălțimelor albastre;

Iar nestimatele din adincime
 Ce-aprînd în funduri scînteieri rebele,
 Nu pot uita — cu toat'a lor micime —
 C'aū fost pe cer odinioară stele,

Dar că rîvnînd să'ntreacă'n stră'ucire
 Cu mult pe toate celelalte astre,
 Aū cunoscut amara prăbușire
 Din bolți albastre'n valurile-albastre....

CORNELIU MOLDOVANU.

NEVASTA CINSTITĂ ȘI ÎNTELEAPTĂ

— SNOAVĂ —

Acù cică ar fi fost odată, în vremea de demult, în frumoasa țară a Moldovei, un sat mare răzășesc, cu oameni cuminiți; la vorbă cu tîlc și la faptele lor cu rînduială, cît nu se aflau alții prin împrejurimi să-i întrecă ori măcar să se asemene cu dînșii; iar printre flăcăii aceluî sat se afla unul mai chiabur și mai chipeș de cît toți ceilalți, mai vrednic prin hărnicia lui și mai isteț în toate treburile.

Așa că li curgeau ochii fetelor după dînsul, dar el nu căta la nici una mai cu deosebire, că nu erau fete în sat după pofta inimei sale. Ori că nu erau fete frumoase, ori că nu-i plăceau lui, — asta n'avem de unde ști, că mai la urmă nu-i frumos ce-i frumos, ci-i frumos aceia ce îi place omului. Iar el dacă mergea la horă, juca de-avalma cu toate copilele; nu putea să rămîie multă vreme înlănțuit lingă una, pentru care să'l fi pișcat dragostea de inimă.

Venise de la oaste flăcăul și-ar fi vrut să pue capăt burlăciei, că sosește o vreme cînd tot omul trebuie să se statornicească la casa lui. El dacă văzu că n'are să se pricopsească în sat la dînsul, de oare ce nici o fată nu-i este pe plac, puse șeaua pe roibul său, se îmbracă frumos și într'o Duminică puse la joc într'un sat vecin.

Acolo dacă purtă un briu și învîrți o horă, se întîmplă de-i căzu dragă o fată, nu doar că era mai frumoasă de cît copilele din satul său, dar pe semne că aceia era partea lui, și ori cît ar fi cîrnit din drumul ce ducea spre ea, ursita l'ar fi împins de spate pe nesimțite, spre aceia cu care l-a rînduit Dumnezeu să împărtășească bucuriile și necazurile vieței.

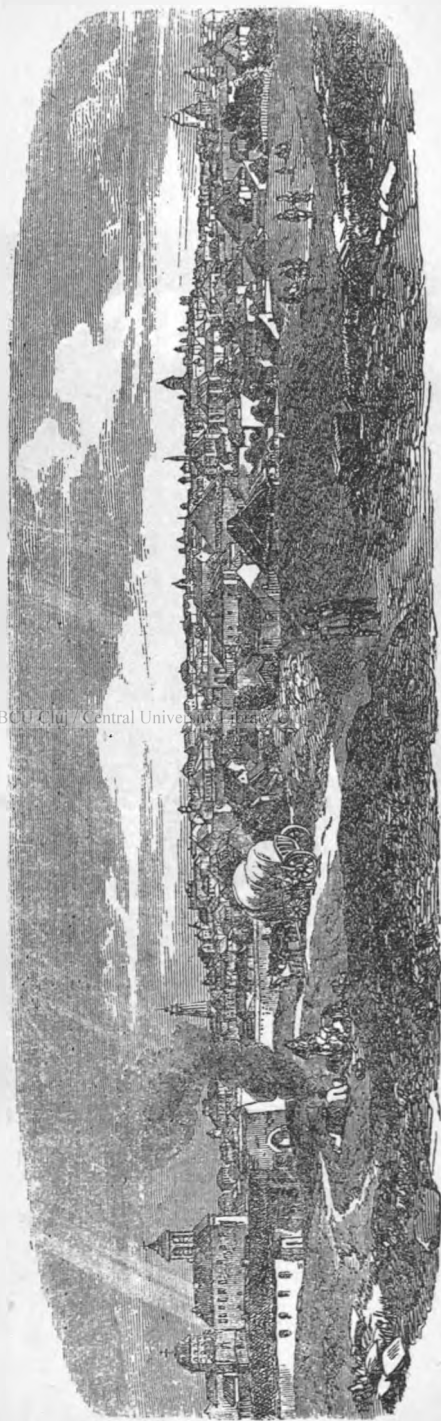
Ast-fel se hotărî flăcăul nostru s'o iea de nevastă; vorba ceia: să aducă pe dracul în casă cu lăutarî, ca mai apoi să nu'l poată scoate nici cu două-zeci și patru de popi. Dar ce stau eu și vorbesc într'aiurea, că femeia îi mîngîierea și tovarășa omului, unde a lăsat așa Dumnezeu, iar noi nu putem strica rînduiala lui.

Făcu nuntă strașnică și pe urmă trăia de cînd binele, fără să simtă vre-o nevoe și grijă, lingă nevasta lui cea tînără și ispititoare; el trăia, și nici că simția cum trec zilele și nopțile de ușor, ca un om căruia îi zîmbește mulțămirea în față. La nouă luni de zile femeia îl dăruî c'un copilăș, că acuma bucuria lui nu mai avea margini și ce-i era dragă pînă atunci nevasta, acum se uita la dînsa ca la Maica Domnului și îi intra în toate voele.

Ea după ce-a născut, ca toată femeia, s'a dus la popă să-și facă molifta.

În satul acela erau trei preoți, că era sat mare cu popor mult și nu ajungea unul singur pentru trebuințele credincioșilor.

Preoții știau că va veni nevasta să-și facă moliftă și de aceia se sfătuiră între dînșii: «La cine dintre noi a veni nevasta cutăruia să-și facă

BUCUREȘTIÎN 1830 (după Bouquet).

BCU Cluj / Central University Library Cluj

BUCEGIUL (după Doussault).

BCU Cluj / Central University Library Cluj

moliftă, să nu i-o facă până nu va făgădui aceleuia, că-l va primi într'o sară acasă la dînsa, cînd a fi bărbatu-său dus pe coclauri!»

Vezi se gîndeau ei, că o asemenea meluşă a lui Dumnezeu, mai rar se află pe faţa pămîntului, şi era păcat să scape neblagoslovită de sfinţii lor. Nevasta dacă ajunsese la biserică şi intră înăuntru zise:

— Sărutăm mînele, prea sfinte părinte! Iaca am venit şi eu să-mi fac moliftă, că am împlinit patru-zăci de zile de cînd mi-am născut pruncul.

— Foarte bine, foarte bine, fiiculiţo; toată treaba după legea creştinească!

Şi se uita boaita la dînsa, de gîndea că vrea s'o zugrăvească. Femeia aştepta să înceapă popa molifta, dar popa începu a hodorogi într'aiurea: ba că, ce-ţi mai face bărbatul? ba că, e bine pe aici prin satul nostru? şi începu a-i aduce o mulţime de pilde din cărţile vechi, unde frumuseţa la femeie stă ca o cunună Dumnezeiască pe capul aceleia care o poartă şi de aceia mult mai bine e, să fie omul frumos de cît urit.

Nevasta înţelese îndată unde bate popa şi cu toată cucernicia sa, eşi supărată foc, de se duse la cellalt preot.

Popa Constantin, să-i zicem, că pe cel dintîiu îl chema Gheorghe, o întimpină pe femeie tot cu vorbe cu două înţelesuri şi se rotea împrejurul ei ca un curcan, aşa că ea, răpede, îl lăsă pe popă în ce l'a găsit şi o purcese spre părintele Vasile, cu gîndul, că acesta a fi mai a lui Dumnezeu.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Cînd colo, alte vorbe chisnovate şi cu tilcuri din evanghelie precum că: Domnul nostru Isus Hristos a zis: «Creşteţi şi vă înmulţiţi ca frunza codrilor şi ca nisipul mărilor!» şi că, de aceia au lăsat Dumnezeu parte bărbătească şi parte femeiască, ca să nu-şi piardă chipul şi asemănarea sa de pe faţa pămîntului. Femeia dacă văzu că nici aici n'a nimerit-o bine, îl lasă pe popă să biiguiască, se duse întins acasă şi zise cătră bărbatu-său plîngînd:

— Omule, ia pune caii la căruţă şi mă du în satul mieu să-mi fac moliftă, că popii noştri au căpiet!

— Da ce-i femeie? făcu românul.

— Ce să fie? Iaca aşa şi aşa....! şi-i spuse toată pătărania cu cei trei slujitori ai Domnului.

— Doamne, măi femeie, tare eşti proastă! Du-te şi li făgăduieşte la toţi numai atît că: unul să vie cînd a amurgi, altul cînd s'a aprinde lumînările, iar cel din urmă cînd s'or mai stîmpăra oamenii, ca să-i găsească eu în casă; pe urmă lasă-i pe socoteala mea, dacă nu li-a plăcea, să-mi deie arvuna innapo!

Femeia ascultă sfatul lui bărbatu-său, se întoarse de-şi făcu molifta la citeşi trei preoţi şi le făgădui că-i va primi desară că românul ei nu este acasă; da unuia îi spuse să vină cînd a amurgi, altuia cînd s'a aprinde lumînările şi celui de-al treilea cînd s'a mai stîmpăra lumea.

Bărbatul în vremea asta îşi unse carul, dresă o bolfeie de la jug, pe

urmă umplu trei saci cu pae și-i aruncă în coșul carului; iar când dădu soarele mai în desară, înjugă boii și purcese chipurile în spre moară. În drum întîlni pe popa Constantin, ducînd de căpăstru un cal la apă.

— Da încotro fiule? zise popa bucuros dacă îl văzu că pleacă de-acasă.

— Ia mă duc să-mă fac oleacă de făină pentru casă, taică părinte! răspunde românul.

— Du-te, fiule, du-te, că și eu adinioarea am picat de la moră: Dimineată a fost ceva năvală, dar acum puținî or mai avea de turnat în coș!

Trecu deasemenea și pe la porțile celorlalți popi și amîndoi îl întrebă unde se duce; iar după ce li răspuse că se răpedea până la moară, popii îl îndemnau să se ducă că și ei — n'a fi un ceas de cînd au sosit de acolo și că astăzi îi bine ferecată piatra, face făina par'că-i plicuită.

Romînul dacă eși din sat, trase la un han care era în marginea drumului; dejugă boii și li dădu un sac de pae, iar el intră în crișmă și se puse pe băute, măi tată, să-și facă coraș. Ba încă îi cînta doi lăutari și el juca briul c'o oală de vin în mină cîstind pe toți drumetii; și li spunea veselia lui, că l'o dăruit Dumnezeu c'un băețel, iar nevasta îi este sănătoasă și astăzi și-a făcut moliftă de patru-zăci de zile.

Dacă s'au luat cu vinul a trecut vremea nebăgînd de samă și au înserat. Cînd o prins a amurgi, iaca și popa cel dintîiu acasă la nevastă.

«Bic! bic! bic!» în ușa.

Femeia grăbi să-i deschidă și popa intră înăuntru. Cum se văzu în casă, popa își răsuci mustața, își mîngîie barba și începu să-i spue nevestei vorbe de dragoste și dădu s'o sărute.

Dar ea de colo:

— Ia stăi părinte, ce Dumnezeu, că nu dau Turcii. Stăi, să facem ceva plăcînțele; să mă răpăd în hrubă să aduc un cofoel de vin, că așa pe inima goală n'are dragostea nici un haz!

Popa ce să facă, ce să mai zică; cînd se gătea să-i răspundă și el ceva, numai ce aude la ușa: «Bic! bic! bic!»

Și femeia răpede:

— Vai, ce ne facem, bărbatu-meu!

Popa se făcuse galben ca luminarea de ciară și tremura ca varga.

Nevasta îl luă de spate, îl împinse în tindă și zise:

— Suî în hornă și taci acolo, iar cînd a adormi el, îți descuiu ușa și-ți dau drumul!

Popa se găibără pe ogeagul cuptorului în sus și găsi niște bețe puse de-acurmezișul unde atîrna romînul slănina la afumat; se sprijini în ele și tăcu molcîm.

Cîm deschise nevasta ușa, iaca și popa cel de-al doilea, — venea popa ca la praznic, voios, cu antereu 'n briu și nici nu trecu pragul bine, că o prinse pe nevastă de mijloc și da s'o sărute.

Dar ea:

— Lasă părinte, mai îngăduie ; că sfinția ta a fi sătulă, dar mie deo-camdată, nu-mi arde de dragoste că mi-i foame. Stăi, să fac un pui de mămăliguță, să frig vre-o găină, că după aceia până la ziuă om avea vreme pentru toate cele!

Pe cînd se pregătea nevasta să așeze ceaunul pe foc, numai ce auzi la ușă : «Bic ! bic ! bic !».

Popa cum ședea pe-o laviță și se uita la nevestă, sări ca ars și se uita speriat în toate părțile ca un eșit din fire. Dar femeia nu-și pierdu cumpătul.

— Vai, Maica Domnului, căpciunul cel de bărbatu-meu ! Hai degrabă părințele și te sue în horna asta, c'oiu face eu pe dracul în zăce și ți-oiu da drumul după ce s'a culca el !

Popa să aburcă bijbiind cu minele prin știrigie și dădu peste popa Gheorghe.

— D-ta ești părinte Gheorghe ?

— Eū is, păcatele mele ; dar d-ta nu ești părintele Constantin ?

— Chiar eū, părinte Gheorghe, iacă așa pățește cine'se lasă ademenit de diavol !

Și începură ei să vorbească și să se tinguiască între dinșii :

— Părinte Gheorghe, pină acu ne-a fost ; vai de zilișoarele noastre ce-om păți !

— Ce-a vrea Dumnezeu cu noi, părinte Constantine, da așa socotesc eū că moale n'are să ne fie ! Și alte tinguirii de-ți era mai mare milă să-î ascuți.

În vremea asta românul nostru mai contenise din băutură ; eși afară și se uită pe cer. Cerul era plin de stele, trăgea un puișor de vînt suptire, de făcea noaptea mai răcoroasă, că-i plăcu și lui cum era cam chefliu să se uite mai lung în spre bolta sclipitoare. Cloșca stătea de citeva suliți pe cer, steaua mocanului asfințise, de aceia socoti el c'ar fi bine să se întoarcă acasă. Înjugă boii și plecă.

Iar tocmai cînd popa cel de-al treilea intrase în cămară și desbrăca giubeaua de pe dînsul ca să fie mai slobod a mîngîia sinul cel plin și rotund al frumoasei neveste și să-î sărute ochișorii luminoși, numai iaca ce se auzi în ogradă :

— Hăis, cea ! oas Martin, ța Galben ! — Ahoo ! Boulenii tatii ! Ahoo ! Măi femeie — așa și pe dincolo — da n'auzi c'am intrat pe poartă ? De aceia m'am însurat să trag ca la casă pustie, să nu-mi iasă nimeni c'o vorbă bună înainte !

Dar femeia răpede cătră popa :

— Valeū, părințele, bărbatu-meu ; ce să mă fac eū, săraca 'n de mine ! ? Să nu deie cum-va peste noi, că-i mama focului de amar. Hai degrabă și te sue în horna asta, că ți-oiu da eū drumul pe urmă !

Popa se urcă și, spre mirarea lui cea mare, dădu peste ceilalți popi în-ghezuiți și înlemniți de frică. Și astfel șădeaū acolo tus trei, niči nu cricneau :

După aceia nevasta eși răpede afară și zise:

— Ia tacî și d-ta bărbate că trezești cel copil, — adinioarea îl adormii, și nu mă mai muștra că eu nu-mî văd capul de treburi. Par'că dragostea se arată numai decît dacă ți-oîi răsări poponeț înainte, iar oala cu bucate să dea în foc; — ai crede că asta-i treabă de femeie gospodină?

— Nu tot hodorogi și tu de pomana dracului, măi nevestă, ci ațîță o leacă de foc pe vatră în tindă, să taiu un purcel de la scroafă să-l pirlesc, că am legat cumetrie cu cumătrul morar; să facem o fripturică, știți colea, iar în casă să puî de mămăligă, s'o facem cu făină din huiumul morii. Hai degrabă c'or sosi acuși!

Femeia se apucă de ațîțat focul, iar romînul tăie purcelul.

Acuma sus în horn cei trei popi văzuseră că au să dea cinstea pe rușine, dar nu puteau face altă ceva decît să aștepte scrisa lor. Atît numai că scrisa li era cam afumată și dogorită, că-i ustura ochii să le pocnească în cap.

Cît o ținut fumul, de rău nici că să putea mai rău, dar tot: să mai apucau cu degetele de nas, măi tușeau înădușit, iar dacă au început să ardă gîtejele de pe vatră și-o prins să se urce flacăra în sus, popa Vasile care se afla măi în puterea focului zise:

— Eu am dat de dracul; sfințiile voastre îs măi ferite, da pe mine mă pîrjolește văpaia focului. Ce-o fi, o fi, îmi dau drumul că mă ustură la inimă!

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Și de-odată hur pe ogeag în jos. Cînd îl văzu romînul căzînd huștuliuc pe vatră, plin de funingine și pîrlit, îi arse o muche în cap, apoi îl dădu supt pat.

Popa Constantin măi răbdă el ce măi răbdă, măi zise el vre-o două trei rugăciuni, doar a slăbi Dumnezeu tăria focului, iar dacă văzu că focul n'are de gînd să contenească, și-i sfîrîia barba ca și părul purcelului de pe foc, haiti, odată de-alivanta și el, peste purcel, peste pirostrii, cît mi ți-i grăsunul, că era popa cel măi gras, măi burduhos.

Romînul îl cetlui și pe acesta pentru vecie și-l răpezi după cellalt supt pat. Acuma rămăsese bietul popa Gheorghe în hornă, singurel ca un cuc, și se gîndia el: «Pe dracul l-am căutat, pe dînsul l-am găsit!». Ce să facă? În sus să se urce, nici un chip, că iera strîmt ogeagul. Cum sta și să chitea, numai ce plesnesc bețele pe care se sprijinia și căzu hodorogînd cu gaidel'e'n sus pe foc.

— A ha! Tu-mî ieraî cel din urmă cornorat; poftim dragoste, boaita afurisite! și-i trase o săcure unde îi pusese popa paiul, de-l trimese la raiu cu cerga'n cap, apoi îl așeză în mijlocul casei și se uita la dînsul.

— Vezî, măi femeie — zise romînul — că i-am săturat ieu de-a măi umbla după nevestile oamenilor; că nu li-a măi trebui dragoste, cît a fi soarele și pămîntul, pe cuptor nu bate vîntul!

— Văd, bărbate — răspunse nevasta — dar ce te faci cu dînșii în casă, dacă i-ai omorit, că moartea de om cu greu să acopere!

Cum stăteau ei cu grijă și se chibzuiau ce să facă pentru a se scăpa de cele trei hoituri, numai ce răsări ca din pământ, nefirtate negru ca ceaunul, cu codița lui birligată, sări într'un picior și zise :

— Măi omule, ce-mi dai tu mie să te scap de mortul acesta?

— Păi ce să-ți dau, diavole? Ce-î vrea și tu să-mi ceri!

— Să-mi dai ce ai tu mai drag la casa ta!

— Bine, îți dau — răspunde bărbatul spăimântat de fapta care o făcuse și de grija cea mare, fără să se gîndiască mai mult, la vorba ce i-a ieșit din gură — dar mai întiiu limpezește-mi locul de dînsul!

Dracul îl umflă pe popă și porni cu el. Prin sat mergea mai încet că n'avea cîmp de goană, dar dacă scăpă la limpeziș, se duse ca o furtună până la niște prăpăstii adînci și pustii, că se făcu mortul pulbere dacă îi dădu drumul acolo.

Pe urmă plecă diavolul înapoi să ceară prețul tocmelii.

Romînul, în vremea asta, mai scosese un popă de supt pat, și cînd sosi diavolul se răsti zicînd:

— Păi bine, măi chir nefirtate, așa ni-a fost vorba? Nici n'ai apucat să ieși bine din casă, că el s-o întors îndărăt!

Începu dracul a sudui de necaz; îl umflă și pe al doilea popă, crezînd că-î tot cel dintiiu și plecă sarsailă cu dînsul, tiriș, grăpiș, și-l duse de parte amărnicit, de-l trînti într'o groapă fără fund. Și răpede înapoi să-î deie romînul fagăduiala. BCU Cluj / Central University Library Cluj

Cînd deschise ușa și călcă peste prag, văzu și pe al treilea popă în mijlocul casei. Acuma dracul se făcu roș cumu-î sfecla de ciudă și unde mi-l umflă și pe acest de-al treilea; iar pe unde trecea îl trîntea cu capul de toți șarampoi, de toate gardurile, și-l duse cale depărtată până într'un fund întunecos de codru; iar acolo, după ce-î mai sfărmă capul, cu vre-o două-trei buturugi, îl aruncă într'o prăpastie plină de stînci colțuroase.

Se înapoia acum diavolul pe deplin încredințat că nu s'a mai întoarce mortul cîtu-î hăul. Cînd să intre în sat, iaca și dascălul pe-o hudiță, se ducea spre casă, pe-semne că întîrziase după vre-o treabă unde-va.

— A ha! Pe aici ți-a fost poteca!? zise diavolul cătră dascăl crezînd că popa se întoarce iarăși la romîn.

Și cu toată tînguirea dascălului, unde nu-l înșfăcă și pe dînsul de barbă și du-l măi tată, unde a întecat dracul copiii, ca să nu-î mai afle nimeni de urmă și să se îutilnească cu preoții săi, că doar popă fără dascăl, cine naiba a mai văzut!

După ce-î făcu de petrecanie și dascălului, dracul o porni spre casa romînului, vojos că a scăpat în sfîrșit de beleaua ceia de popă și mersul lui era tot de-a bușilea, dîndu-se peste cap de bucurie, căci capătase un suftet în sara aceia, așa că nu se va duce cu mîna goală, înnaintea întunecimii sale Scaraoșchi.

Cum intră înnăuntru, diavolul ceru de la romîn să-î dea ce are el mai drag la casa lui și bărbatul zise:

— Păi, ce am mai drag la casa mea, — să-ți dau o păreche de juncani, ori un cal, măi diavole, că cu altă-ceva, socotesc că nu-î răminea mulțămît!

— Ba nu, că nu ni-a fost tocmeala așa! — făcu diavolul răpede.

— Să-mi dai ce ți-i mai drag ție, să nu-mi umbli cu șoalda!

— Aă doară, nu-î vrea să-ți dau nevasta și copilul? răspunse cu teamă bărbatul.

— Că tocmai ai nimerit, să-mi dai copilul tău!

Bărbatul rămase ca trăsniț, dar nevasta să răpezi ca o smeoaică în spre albioară de-și luă copilul în brațe, uitîndu-se chiorîș la diavol.

Dracul, nici una nici două, că el nu vrea să știe de nimic, ci să facă așa după cum li-a fost tocmeala. Bietul om se făcuse vinăt la față cum-i postavul și nici nu mai putu grăi, numai femeia își zise în gîndul ei: «Stăi tu necuratule, că-ți tai eu pofta să mai rîvnești la copiii creștinilor!» și făcu cătră drac:

— Măi spurcatule, cum crezi tu c'am să-ți dau copilașul meu, numai pentru slujba care mi-ai făcut-o? Dacă îmi dai zapis la mină precum că vei face încă o slujbă, atunci ți-l dau!

Dracul care se știa tare în chingi, răspunse iute:

— Cum nu, îți fac și două, dar băiatul să fie al meu!

Rămăsese acum femeia să se tragă în degete cu diavolul, iar romînul stătea și se uita la dînșii nedumerit.

— Vezi firul acesta de păr? zise nevasta.

— Îl văd! răspunde diavolul.

— Să-mi faci din el un acușor de împletit, iar cînd mi-l vei aduce îți voiî da și eu copilul!

Dracul făcu înscris și plecă grăbit să facă acușorul.

Se duse într'o ferărie, luă un ciocan mic, puse firul de păr pe nicovală și începu a-l bate ca să-l desdoiască.

Dar de unde! Părul tot creț șede.

Punea ciocanul pe-un capăt, îl apuca cu cleștele de cellalt, firul se întindea; dar cînd îl slăbea din clește, părul se încrețea la loc. Atunci de ciudă inhăță un baros și viri firul puțin în foc să-l înfierbînte. Credea el, că așa l-o meșteri mai cu înlesnire. Dacă văzu că părul începe să sfîrșie, îl scoase și începu a-î trage cu barosul și pe-o parte și pe alta, de se făcuse diavolul numai sudorî.

Cînd băgă de seamă, iea firul de unde nu-î! Că se irosise în miî de bucățele pe nicovală și dracul pocnea de necaz că nu putuse face acușorul. Vrăvui el ce vrăvui și găsi alt fir de păr la fel, dar îl arse și pe acesta.

Ce să facă? Nu se putea întoarce fără acușor la nevastă pentru că dăduse înscris. Crișca de minie, dar nu avea nici-o putere.

Dacă văzu c'a rămas păcălit eși afară din ferărie și începu a se smulge cu amîndouă minele de cap, și a se trînti de pămînt, mugind ca o vită zugrumată.

Iată însă că în clipa aceea, un cocoș cîntă miezul nopței, ca o trîmbiță cerească, ca un semn de lumină și bine-cuvîntare dumnezeiască, cînd toate duhurile necurate se duc pe calea nesfîrșită a pustiului, de se ascund în locașurile lor negre și fioroase; iar pămîntul curățit de duhurile vrăjmașe sufletului omenesc, se bucură de mîngîierea unei raze, ce pornește din ochiul Celui Atotputernic. Diavolul se făcu o flacără și pieri vîjiind în noapte.

Astfel se mîntui de dînsul o casă creștinească, iar nevasta cea frumoasă, cu o cunună de cînste pe fruntea ei neprihănită, își scăpă copilașul din ghiarele necuratului prin înțelepciunea sa.

Ei trăiră în flori de măr, huzurind de bine, multă vreme. Copilul creșcu mare spre bucuria părinților; iar nevoia și nemulțămirea aŭ găsit totdeauna ușa închisă la casa aceea.

VIRGIL CARAIVAN.

SUS INIMILE !

La ce ră plîngeți soarta ticăloasă,
Aŭ nu redeți, că răul vă e 'n fire?...
A roastră este vina pretutindeni,
Și stați năuci în mută neclintire...

Bisericile voastre-s părăsîte
Și-s pîngărite sfintele altară.
Uitate mor porefele bătrîne
Și legile, ce moșii le lăsară.

Surpate zac mormintele străbune,
Grădina scumpă plînge cu rușine,
Căci aŭ spurcat țărîna ei prea sfîntă.
Cutropitoare, limbile străine.

Ingenunchiată geme talpa țărîi
Și scursă de putere este glia,
Iar în coliba strîmtă, nevoiașă
În largul ei se'nvrîte sărăcia.

Căci de la cei ce greul duc și rabdă
Întorsu-v-ați cu scîrbă și rușine,
Rizînd de datine și de-a lor limbă
Și de nădăjduirea lor spre bine.

Fu oarbă goana roastră și nebulă
Prăvălîșcă-î grozără la răspite —
Acei ce prin sudoare vă răsfață
Încați plînsul și-aŭ uitat să cînte

Luăți-vă credința reche'n Domnul,
Ce ne-a purtat prin reacurî turburate,
Și ne-a adus din noapte la lumină,
El va ierta a roastre marî păcate.

Săpați din nou în stîncă neînvrîsă
Bătrîna slovă ștearsă cu ocară:
Credința'n cei ce aŭ același suflet,
Un Dumnezeu, o limbă și o țară.

Spre cei ce plîng uitați în întuneric,
Întoarceți-vă sarbăda privire,
În ei e viitorul țărîi noastre,
În ei este a neamului mîrire!

Cu drag întindeți hora înfrățirii,
Un cîntec nou răsune pe cîmpie
Să ștearg'ale ei laerîni arzătoare,
Fecioara dalbă, dulcea Romînie!

I. U. SORICU.

Țătină: Serbarea primăverii la Țigani.

DINTR'O SCRISOARE A ÎNVĂȚĂTORULUI ȚICULESCU (BĂNEASA-VLAȘCA).

Zilele acestea am avut prilejul de a vedea și a asista la o mare bucurie din partea țiganilor, cari unii în corturi, alții în bordeie au iernat aici la noi tocmai pe priporul dealului.

O barză, venind greoi în zbor și trecind pe aproape de tabăra țigănească, i-a stîrnit într'atîta, de noi cei din sat am crezut că e omor, zarvă mare între țigani, fiind-că nu bănuiam de ce?

Au dărîmat unii bordeiele, alții corturile și s'au mutat mai la o parte toți în corturi; dar făceau un haraiman, o mișcare, se trînteau, cei mici alergau în cete pe creasta dealului, în sfîrșit ceva ce nu am mai văzut.

Apoi, potolindu-se, au început a cînta și a juca la noua lor tabără.

Nimeni, văzînd țiganii în așa zor, nu îndrăznea să se apropie de ei — nici chiar jandarmii cari priviau și ei, temîndu-se de furia lor, căci nu știaū ce să fie cauza acestui neașteptat spectacol.

Vă puteți închipui, ce mutre am făcut noi ceștia, cînd am aflat că între țigani n'a fost nimic rău de cit o serbare patriarhală: eșirea în primăvară.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

UNUÎ SFIOS

*Iubirea ta nici azi nu-î cunoscută,
Tu, n'ai știut nici o mărturisire,
Nici taina dulce care-ntr'o privire
S'a înfeles, deși a fost tăcută.*

*Spre-o floare cum se pleacă s'o respire,
Tu n'ai răzut, și nici cum o sărută
Iubita, — pentru tine-n veci pierdută,
Ea de-ar afla cū plîngi, o sū se mire.*

*Te-ai amăgît, și lotuși îți rămase
Credința încheșată-n calmul serii,
Pe urmele norocului tău dus,*

*Că poate fericirea fi se dase,
Dar c'a lăsat-o-adîncului tăcerii,
Cărintul așteptat, ce nu l-ai spus.*

M. PALEOLOGU.

C R O N I C Ă

Slabă tesa de teologie a d-lui Foțiu G. Balamaci despre *Mărturisirea* («Confesiunea») lui Chiril Lucaris și a lui Doroftei de Ierusalim. Autorul ei nu e cîtuși de puțin informat asupra legăturilor pe care acești arhierei le-au avut cu țerile noastre, legături de cea mai mare însemnătate și pentru viața lor. Credeam că intrarea ca profesor în facultatea de teologie a d-lui Mihălcescu va însemna ceva. Judecînd după această tesă, ea n'a schimbat însă și n'a adaus nimic.

*

În *Stenograful*, no. 2, al d-lui H. Stahl se dă o bună notiță despre tovarășul, asociatul comercial și prietenul lui C. A. Rosetti, Winterhalder, mort în 1889. Din ea aflăm că el a avut și ceasurile sale de poesie și că de supt condeiful lui a ieșit versuri așa de răspîndite până astăzi, prin întorsătura lor sau prin melodia ce li s'a alipit, ca «Dimbovița, apă dulce» și «Păsărică mititică».

*

În «Galații și tarifele de transport», studiu redactat pentru «Uniunea comercială și industrială» din Galați de dd. Aurel Bunea (fratele canonicului din Blaj) și Grig. L. Trancu, se discută neajunsurile ce rezultă pentru Galați din condițiile înțelegerii pentru transportul de mărfuri pe Mare făcute cu linia englesă de navigație Johnson din Liverpool.

*

În broșura «Din largul Mării» de locotenentul de marină I. Bălănescu-Danubianu se vor găsi multe descrieri cu un caracter poetic străveziu, multe caracterisări, o sumă de știri folositoare cu privire la toate țările de pe malul Mării de la Constanța până la Bristol, idei adesea cam neguroase, amănunte din viața și din munca marinarului și o limbă mlădioasă, cum o scriu astăzi mai mulți scriitori decit odinioară, dar, pe de parte, nu toți.

*

În revista etnografică austriacă, «Zeitschrift für österreichische Volkskunde», d. Ilie Wesleroski vorbește despre mobila în casele țerânești ale Romînilor din Bucovina («Die Möbel des rumänischen Bauernhauses in der Bukowina»). Însemnătatea cea mare a lucrării stă în modelele de mobile săpate artistic ce sînt strălucit reproduse pe paginile acestui mic studiu, care a ieșit și în broșură deosebită.

*

Ca totdeauna d. Panu e de altă părere decit noi, decit tinerimea și decit toată literatura românească de astăzi. Decî înainte de a scrie în «Săptămîna» articolul său despre mișcarea dela 13 Mart, eram sigur că-l va scrie cum l-a scris. Argumentația d-lui Panu e escelentă, cum era de

șteptat de almintrelea dela un om cu experiența D-Sale. Dar la originea ei este un sentiment sau mai bine o lipsă de sentiment pe care o contra-argumentație, posibilă în condiții tot așa de excelente, n'o poate înlătura.

Oricît i s'ar spune d-lui Panu că am fost cu toții oameni sinceri și pașnici, că nu am vrut să împiedecăm nimic cu de-a sila ci să afirmăm punctul nostru de vedere, oricît l-am asigura că nu era vorba și nu este vorba de nici o ciomăgeală și de-aceia noi, «instigatorii», n'avem de ce lua ciomegi în mină, oricît am afirma că Le Bargy va fi condus în aplăuse chiar și la Teatrul Național cu toate că ar fi fost de dorit să-și aleagă Teatrul Lyric, oricît s'ar repeta pentru a suta oară cu argumente și exemple ce e un Teatru Național, tot nu am putea aduce pe marele avocat și pe îndrăznețul gazetar de odinioară în mijlocul tinerimii, care ține la neamul său înaintea de toate. Atunci de ce să mai lungim vorba de clacă? Noi nu putem fi mai bătrîni de cum sîntem și d. Panu nu poate fi învinuit pentru că n'are inima tînără a lui B. G. Hașdeu, care — nu e așa, d-le Panu? — se pricepe și el la argumente. Iar pe d. Panu cel din anii de tinereță, care stătea în fruntea unei campanii în același timp anti-dinastice și filosemită, nu voim să-l punem în alăturare cu tinereța noastră naționalistă, căci nu urmărim succese ușoare.

Firește însă că pentru cetitorii săi, deși nu pentru noi — d. Panu are cuvîntul mai departe.

N. IORGA.

CUGETĂRI

Cel mai sigur mijloc pentru a nu ajunge pe cineva e a-l invidia: acesta te ține totdeauna pe loc.

*

Cînd veî vedea un om pe care nu-l urește nimenea, întreabă-te ce misiunii a făcut pentru aceasta.

*

Se laudă că sînt impersonali de cele mai multe ori oamenii cari nu pot avea o personalitate.

*

Dacă și pe ceia lume omul ar judeca pe om, raiul ar rămînea gol.

*

Innainte de a discuta un lucru cu alții, mîntuie-l de discutat cu tine.

*

Nada se întinde vanitosului ca peștelui, nu pentru a-l hrăni, ci pentru a-l prinde.

X.